



Holmestrand
kommune



Holmestrand i bevegelse

Kultur- og Fritidsplan 2022 - 2028



Forord

«Holmestrand i bevegelse» er tittelen til Kultur- og fritidsplanen for 2022-2028. Tittelen gjenspeiler at:

- Kommunen beveger seg til å bli én kommune.
- Kommunen beveger seg til nye tider, med nye utfordringer i et samfunn i endring.
- Kulturopplevelser har en spesiell evne til å bevege oss – vi blir berørt.
- Mange fritidsaktiviteter setter oss fysisk i bevegelse.

Med denne planen inviterer vi innbyggere, lag og foreninger og politikere til å bli med i bevegelsen.

Planen er skrevet i 2020 og 2021, årene hvor Holmestrand møtte en stadig strammere økonomisk realitet. Utredningen av det første inngripende kuttet i kulturbudsjettet siden 2005 foregikk parallelt med kultur- og fritidsplanarbeidet. Kulturplanen er derfor moderat, og vi mener at målene og tiltakene er realiserbare innenfor rammene til budsjettet for 2022-2025.

Samtidig har vi tillatt oss å drømme og ha visjoner og mål som kanskje ikke lar seg realisere med det første. Uten slike mål vil vi miste langsiktighet. Enda viktigere er å være klar over hva de beste løsningene er. Etter å ha belyst det beste, kan vi bestemme oss hva som er nest best og hva som er mulig på kort- og langsikt.

Kulturfeltet har alltid vært utsatt for diskusjoner rundt kulturens egenverdi versus kulturens nytteverdi. Vi mener at disse ikke er motstridige. De fleste driver med en fritidsaktivitet fordi de liker den, de elsker den, de brenner for den. Motivasjonen er ofte knyttet til egenverdien. Mange forteller oss at de i tillegg trenger aktiviteten for å komme i bedre form eller fordi det er gøy å være sammen med venner. Andre føler seg nyttige for andre, føler seg mindre ensomme eller kjenner at livet blir mer meningsfullt. De siste grunnene kan knyttes til nytteverdiene, f.eks. folkehelse. For et lokalsamfunn er det i tillegg viktig at fritidsaktiviteter bidrar til engasjerte innbyggere, som bryr seg om hverandre og om kommunen de bor i. Mestring og økt kunnskap blir også med på lasset i mange fritidsaktiviteter som fører til opplyste medborgere. Resultat av alt dette er at deltagelse i en fritidsaktivitet er bra for individet og for samfunnet. En vinn-vinn situasjon med andre ord!

Vi har tatt noen grep i denne planen, som ikke er så vanlig i kommunale planer: framtidsfortellinger. Disse beskriver hvordan det kan se ut for innbyggerne når målene og tiltakene er satt til livs. Formelle mål- og tiltaksformuleringer inviterer ikke alltid til å se for oss hva de betyr i praksis. Fortellingene bidrar til å skape levende bilder i hodene våre.

Kultur- og fritidsplanen ble utarbeidet under Covid 19 pandemien. Livet ble satt på hodet og vi måtte bruke vår kreativitet på en ny måte. Mange møter om planen foregikk «på skjerm» og det var ikke alltid enkelt å få til gode vilkår for planarbeidet. Det er dermed med stor stolthet og takknemlighet til alle som har bidratt, at jeg presenterer «Holmestrand i bevegelse – Kultur- og fritidsplan for 2022-2028».

Gertruud Kunst
Kultursjef
Holmestrand, januar 2022



Innhold

Del 1 - Overblikk

1. Innledning	4
1.1 Bakgrunn for planen	4
1.2 Avgrensing av planen	4
1.3 Begrepet kultur	5
1.4 Begrepet frivillighet	5
1.5 Livsglede og tilhørighet	6
1.6 Hovedmål for kultur og fritid og formål med planen	7
1.7 Arbeidet med kultur- og fritidsplanen	7
1.8 Oppbyggingen av planen	7
2. Utviklingstrekk i samfunnet	8
2.1 Befolkningsutvikling/demografiske endringer	8
2.2 Kulturelt og etniske mangfold	9
2.3 Digital utvikling	9
2.4 Økt behov for individuelle løsninger	10
2.5 Samarbeid, brukermedvirkning og samskaping	10
2.6 Utvikling i samfunnsøkonomi	11
2.7 Klima og miljøfokus	11
Utfordringer	12
3. Lover, forskrifter, m.m.	14
3.1 Kulturloven	14
3.2 Kommunens rolle	14
3.3 Kulturadministrasjonen i Holmestrand kommune	15
3.4 Relevante lover, planer og strategier	15
4. Bærekraftsmålene	16
5. De viktigste mål og prioriteringer i planperioden	17
5.1 Holmestrands hovedmål for Kultur og fritid	17
5.2 Områdenes kjernemål	17
5.3 De 15 hovedprioriteringene i 2022-2028 (i ikke-prioritert rekkefølge)	18

Del 2 - Under lupen

6. Frivillighet	20
6.1 Holmestrand kommunes frivillighetsmål og tiltak	20
7. Frivilligsentralene	26
8. Holmestrandbibliotekene	28
9. Kulturskolen	31
10. Fritidsklubbene	33
11. Aktivitetssentrene	35
12. Kulturarv og kulturminner	37
13. Idrett og Friluftsliv	39
14. Kunst og kultur	41
15. Noter	44

Del 1 - Overblikk



1. Innledning

1.1 Bakgrunn for planen

Den 1. januar 2020 ble tre kommuner til én. Gamle Holmestrand kommune vedtok i 2008 kulturplanen «Rom for fritid», mens Sande i 2015 vedtok «Kommunal plan for kultur». Hof hadde ikke en egen kulturplan, men kultur har vært et eget kapittel i kommuneplanens

samfunnsdel. Mye har skjedd siden den gang, og med en ny kommune er det også behov for en ny kulturplan. Hensikten med denne kulturplanen er å vise hvordan kommunen skal jobbe for og med kultur og fritid i den nye kommunen.

1.2 Avgrensing av planen

Kultur- og fritidsplanen vil gjelde for perioden 2022 – 2028. Tiltakene i planen revideres halvveis i perioden eller når det er behov for det.

På grunn av den store rollen frivillighet spiller innenfor kultur og fritid, er frivillighet også en betydelig del av denne planen. Frivillighet er imidlertid begrenset til frivilligheten som er direkte koblet til kultur- og fritidsaktiviteter.



1.3 Begrepet kultur

Begrepet «kultur» favner om mye og brukes i mange ulike sammenhenger med like mange ulike definisjoner. Vi snakker om «ungdomskultur», «finkultur», «populærkultur», «ytringskultur» og mye mer. Så hva menes egentlig med «kultur» når det omtales i denne planen?



Kulturloven¹ velger å definere kulturvirksomhet som:

1. Skape, produsere, utøve, formidle og distribuere kunst- og andre kulturuttrykk.
2. Verne om, fremme innsikt i og videreføre kulturarv.
3. Delta i kulturaktivitet.
4. Utvikle kulturfaglig kunnskap og kompetanse.

Denne kulturforståelsen ligger til grunn i denne planen. Der kulturloven imidlertid begrenser seg til en smalere kulturdefinisjon, omfatter kommunens plan det utvidete kulturbegrepet: alle aktivitetene innenfor kunst og kultur, idrett, friluftsliv, kulturarv, barn- og ungdomsarbeid, frivillighet og andre fritidsaktiviteter.

1.4 Begrepet frivillighet

I denne planen brukes begrepet frivillighet, frivillige og frivillige organisasjoner.

- Frivillighet omfatter både enkeltpersoner og frivillig drevne organisasjoner.
- Frivillige er enkeltpersoner som ønsker å gjøre en frivillig innsats.
- Frivillige organisasjoner er lag og foreninger, med et frivillig styre.

Se kapittel 5 for en mer utførlig definisjonen av frivillige organisasjoner.



I forbindelse med Kultur- og fritidsplanen ble det gjennomført en innspillsrunde der befolkningen i Holmestrand svarte blant annet på hvilke motivasjoner de har for å delta på fritidsaktiviteter. Under innspillsrunden kom det tydelig frem at en av de viktigste motivasjonene er glede.

I tillegg til *glede* ble også *mestring*, *felleskap*, *god helse*, *tilhørighet* og *trening* ofte nevnt som viktige motivasjoner. Basert på denne innspillsrunden har kommunen trukket frem livsglede og tilhørighet som kjernen i tilbakemeldingene og de viktigste elementene innenfor all kultur- og fritidsarbeid i kommunen.



Figur 1: «Favorittaktiviteten min gir meg muligheten til...». Ordsky basert på tilbakemeldinger under innspillsrunden.

Ved å skape **livsglede** og **tilhørighet** bidrar fritidsaktiviteter i høy grad til å bygge opp et velfungerende samfunn. Samfunnet er tjent med engasjerte borgere, som tar ansvar for egen helse og bryr seg om hverandre og lokalsamfunnet. Dette bidrar til folkehelse, inkludering, utjevning av forskjeller og til god medborgerskap og demokrati.

Livsglede kan oppleves på mange forskjellige måter: ved å lære noe nytt, å mestre, å oppleve eller skape noe sammen med andre, å gjøre noe for andre, å være kreativ, å være fysisk aktiv osv. Kultur og fritidsaktiviteter er derfor spesielt godt egnet til å fremme en livsglede hos befolkningen som varer livet ut gjennom et variert og mangfoldig tilbud.

Tilhørighet handler om å knytte seg til steder så vel som mennesker. Når man føler tilhørighet føler man seg inkludert, sett og verdsatt. Kultur og fritidsaktiviteter fungerer som et lim i samfunnet og har evne til å samle mennesker i felleskap på tvers av meninger, interesser og bakgrunn.

Å bringe mennesker sammen på tvers av sosiale, politiske og kulturelle skillelinjer kan medvirke positivt til å skape sosiale felleskap og nettverk som styrker samhold og inkludering.²



1.6 Hovedmål for kultur og fritid og formål med planen

Holmestrand kommune har som hovedmål for kultur og fritid at:

Flest mulig innbyggere kan oppleve kultur og delta i meningsfulle og tilfredsstillende kultur- og fritidsaktiviteter, som fører til økt livsglede og tilhørighet.

Med å oppleve kultur menes å være publikummer eller mottager av konserter, forestillinger, utstillinger eller foredrag. Å delta i aktiviteter betyr at en selv er aktiv utøver.

Denne kultur- og fritidsplanen beskriver hvordan Holmestrand kommune skal legge til rette for å oppnå dette målet ved å:

- Gi retning og veivalg.
- Være tilpasset for et samfunn i endring.
- Være konkret og forståelig.

1.7 Arbeidet med kultur- og fritidsplanen

I mars 2019 samlet alle ansatte i kulturvirksomhetene i Sande og Holmestrand kommuner seg for å jobbe med strategisk og innovativ tenkning, endringsprosesser og visjoner for kultur- og fritidsfeltet. Samlingen var nyttig for å kunne jobbe konkret med oppgaver knyttet til sammenslåingen. Samtidig ble grunnlaget for en felles forståelse av utfordringene innenfor kultur- og fritidsfeltet blant de ansatte lagt.

Høsten 2020 startet planarbeidet med en innspillsrunde.³ Innbyggere, lag og foreninger, idrettsråd, kulturråd og andre viktige samarbeidspartnere ble bedt om å komme med innspill til kultur- og fritidsplanen.

En arbeidsgruppe bestående av kultursjef, fagkonsulenter, kulturskolerektor og biblioteksjef har deretter ført planen i pennen.

24. september 2021 ble et utkast sendt ut internt til alle ansatte som jobber med kultur- og fritidsaktiviteter.

1. oktober 2021 ble forslag til Kultur- og fritidsplanen sendt ut til høring til hovedutvalget for kultur, oppvekst og frivillighet, virksomhetsledere, idrettsråd og kulturråd. Innspillene ble deretter innarbeidet i planforslaget.

Kultur- og fritidsplanen «Holmestrand i bevegelse» ble politisk vedtatt av kommunestyret i februar 2022.

1.8 Oppbyggingen av planen

Del 1 er en generell del som består av fem kapitler.

Kapittel 1 introduserer planen og gir avgrensinger og definisjoner. Kapittel 2 beskriver de viktigste samfunnstrekkene kultur og fritidsfeltet bør ta hensyn til, og de største utfordringene Holmestrand kommune har på dette området. Kapittel 3 nevner de viktigste lovene og forskriftene som gjelder for området kultur og fritid. I kapittel 4 velges seks

bærekraftsmål kulturfeltet bidrar i å oppnå på lokalt nivå, og kapittel 5 gjengir hovedmål og kjernemål i de ulike områdene i kultur og fritid, samt prioriteringene for planperioden.

Del 2 går dypere inn i de ni ulike områdene innenfor kultur og fritid. Alle kapitlene har detaljerte mål og tiltak. Kapittel 6 om frivillighet har betydning for de andre områdene som beskrevet i kapittel 7 til og med 14.

2. Utviklingstrekk i samfunnet

I dette kapittelet skildres utviklingstrekkene som har betydning for kultur og fritid.

2.1 Befolkningsutvikling/demografiske endringer

Statistisk sentralbyrås befolkningsframskrivninger fra 2018 fram mot 2060 viser at Norge står overfor demografiske endringer. Fødselsoverskuddet går ned, mens innvandringen øker. I dag har 14,8% av befolkningen i Holmestrand kommune innvandrerbakgrunn.⁴

Andelen eldre i befolkningen vil også øke. Frem mot 2060 vil aldersgruppen over 70 år øke fra 12 til 21%, og det vil skje en tredobling av aldersgruppen 80 år og eldre. En eldre befolkning fører til at en relativt sett mindre del av befolkningen er yrkesaktive, men samtidig utgjør de eldre en viktig ressurs for samfunnet generelt og kulturlivet spesielt.

Befolkningen har god helse i en større del av livet enn tidligere. Men selv om nærmere fire av fem mener at de har god helse, ser vi en økning i

livsstilsykdommer og psykiske helseproblemer, både blant unge og i den eldre delen av befolkningen. Økt levealder betyr for mange at de må leve med store helseutfordringer. Konsekvenser av dette kan være fysiske begrensninger og ensomhet. 16 prosent av befolkningen er plaget av ensomhet, og det rammer yngre og eldre menneske i større grad enn andre.⁵

For å møte fremtidens helseutfordringer er det et behov for helsefremmende og forebyggende tiltak. Deltakelse innen kultur og fritid har stort potensial, en stor del av fritidsaktivitetene er nettopp helsefremmende og forebyggende, og dermed også i tråd med Holmestrands helhetlige innsats.⁶



2.2 Kulturelt og etniske mangfold

Et større etnisk og kulturelt mangfold innebærer møter mellom ulike språk, kulturer, tradisjoner, religioner, livssyn og verdier, og større variasjon i leveste og sosiale relasjoner i befolkningen. Samtidig fører globalisering og internasjonalisering til en økende grad av interesse i og engasjement for andre kulturer.

Kultur- og fritidsaktiviteter har en innebygd evne til å ta imot, møte og omfavne etnisk og kulturelt mangfold. Inkluderende aktiviteter og opplevelser ivaretar innbyggerens behov,

og bidrar samtidig til å redusere eventuelle spenninger i samfunnet som kan komme som et resultat av denne utviklingen. Kulturlivet kan utfordre innbyggerne til åpenhet og toleranse, og medvirke til å styrke det felleskapet vi trenger for å bygge vårt demokrati.⁷

Tilbudet innen kultur og fritid må oppleves som relevant for hele befolkningen. Det må rettes fokus på å inkludere samfunnsgrupper som er underrepresentert i kulturlivet, både som utøvere og som brukere av kulturtilbud.



2.3 Digital utvikling

Covid-19-pandemien har vist at det er mulig å gjennomføre langt flere aktiviteter digitalt enn vi tidligere hadde trodd, og alt tyder på at behovet for digitalisering vil fortsette å øke. Samtidig fører også digitalisering til nye utfordringer.

Gjennom det digitale kan kulturopplevelser inkludere grupper som ellers ikke ville hatt muligheten til å delta, på grunn av lokalitet, helse, eller annet. Digitale løsninger gir også nye muligheter til fremføring og organisering, og kan skape kreative løsninger som ikke er gjennomførbart uten moderne teknologi.

Samtidig har digitalisering begrensninger som det ikke er funnet løsninger for ennå. Mindre fysisk samvær kan for eksempel føre til små fellesskap og digitale ekkokammer. Vi bør være

klar over at den store tilgangen til informasjon kan føre til faktafeil, ryktespredning, svindel eller politisk motivert desinformasjon. Derfor stiller utviklingen stadig større krav til mediekompetanse og kildekritikk.

Det fremtidige kulturarbeidet i Holmestrand må ta hensyn til både fordelene og ulempene moderne teknologi og digitalisering medfører. Et resultat av Covid-19 er at innbyggerne i større grad er i stand til å ta i bruk digitale løsninger, og derfor har Holmestrand et godt utgangspunkt til å utnytte mulighetene som ny teknologi gir. De som ikke er komfortabel med den digitale verden må få mulighet til opplæring og hjelp.



2.4 Økt behov for individuelle løsninger

Samfunnet ser ut til i større grad å bli individualisert, med mindre fokus på fellesskapet. Samtidig opplever kommunen økte krav til tjenester som skal leveres til innbyggerne. Løsninger krever derfor et øye for både individets

og fellesskapets behov samtidig. Legger vi til rette for individuelle løsninger som sikrer deltakelse innen kultur og fritid, uavhengig av økonomi, funksjonsevne, religion mm., kan kultur- og fritidsaktiviteter styrke fellesskapet.

2.5 Samarbeid, brukermedvirkning og samskaping

Kommunen har et bredt ansvarsområde med komplekse problemstillinger, eksempelvis knyttet til klima, folkehelse og økte forskjeller. Komplekse problemstillinger kan ha behov for samarbeid og samskaping mellom ansatte, politikere, innbyggere, lag og foreninger og

næringsliv for å komme frem til gode løsninger i fellesskap.⁸ Læring og skaperkraft blir viktigere i samfunnet for å lykkes med denne omstillingen, og kultursektoren kan medvirke positivt til dette.⁹

2.6 Utvikling i samfunnsøkonomi

Utviklingen viser en økende økonomisk ulikhet i Norge, som blant annet kan føre til sosial ulikhet i helse. Man ser særlig et sosialt skille mellom de som er innenfor og utenfor arbeidsmarkedet. Det er derfor behov for å legge til rette for sosiale arenaer og tilbud som inkluderer de som av ulike årsaker havner utenfor arbeidslivet.¹⁰

Man ser også sammenheng mellom sosioøkonomiske faktorer (økonomiske, kulturelle og sosiale ressurser) og deltakelse i frivillig arbeid for voksne. Den samme sammenhengen ser man mellom barn og ungdom og deltakelse i fritidsaktiviteter. Dette betyr at barn og unge som har foreldre med lavere sosioøkonomisk status sjeldnere deltar og slutter tidligere på aktiviteter i ungdomstiden.¹¹

Holmestrand kommune vil legge til rette for at alle kan delta i fritidsaktiviteter, ved å stimulere lavterskeltilbud, ordninger for gratis deltagelse i fritidsaktiviteter og gratis tilgang til utstyr.

2.7 Klima og miljøfokus

Mennesker har alltid satt spor etter seg, men påvirkning på omgivelsene er nå så dominerende at tap av naturmangfold og en global klimakrise har blitt vår tids største utfordringer. FNs klimapanel slår fast at oppvarmingen av atmosfæren, hav og land er menneskepåvirket.¹² Advarselen er tydelig: Om oppvarmingen fortsetter slik den gjør i dag vil det merkes blant annet gjennom økt ekstreme vær fenomener som hetebølger, økende nedbør enkelte steder og tørke andre, mindre snø og smelting av permafrost og polaris. Kampen mot klimaendringene krever at vi sammen handler kraftfullt for å kutte utslippene av klimagasser i en global, nasjonal og lokal dugnad.

Kultur- og fritidsaktiviteter bidrar på ulike måter. Påkjenninger på miljøet reduseres ved å tilrettelegge for sterke nærmiljøer med kortreiste opplevelser og aktiviteter. Mange kulturaktiviteter bidrar til økt kunnskap og forståelse, og styrker kreativ og innovativ tenkning. Samtidig kan idrettsanlegg som bruker f.eks. gummigranulat være belastende for miljøet. Materialvalg og energibruk i kultur- og fritidsanlegg bør være retningsgivende i framtidig anleggspolitikk.



De største utfordringene til kultur- og fritidsfeltet i dag er oppsummert her. I del 2 av denne planen beskrives mål og tiltak for å møte blant annet disse utfordringene.

Økonomi

I understående tabell vises Kostratallene for årene 2018 – 2020.¹³ I den siste kolonnen er tallet tatt fra gjennomsnittet av kommunene som Holmestrand kan sammenlignes med etter sammenslåingen, kostragruppe 09. Holmestrand har alltid ligget lavere enn andre kommuner i sammenlignings-gruppen. Det siste året har forskjellen økt.

Netto driftsutgifter for kultursektoren per innbygger:

2018	2019	2020	Kostragruppe 9
Kr 1738	Kr 1781	Kr 1651	Kr 2249

Digitalisering

Digitalisering gir både muligheter og utfordringer. Digitalisering kan blant annet bidra til effektiv organisering, men deler av befolkning kan mangle kunnskap for å delta om informasjonen kun gis digitalt.

God informasjon til innbyggere

Det er et kontinuerlig behov for god informasjon om kultur- og fritidstilbudet til alle innbyggerne. Denne er nå spredd ut over utallige hjemmesider og sosiale medier. Det er vanskelig å samle all informasjon på ett sted. En konsekvens er at mange mener at det er for lite å gjøre i Holmestrand til tross for et stort antall tilbud.¹⁴ Innbyggernes forventninger til kultur og fritidstilbud i kommunen er i flere tilfeller basert på eldre erfaringer og rykter, som også påvirker hvor mye tilbudene blir benyttet.

Det er uklart om informasjon om tiltak for familier med vedvarende lavinntekt når målgruppen tilstrekkelig. En annen utfordring er at arrangementer kan kollidere, om man ikke har en felles oversikt, eller pga. manglende markedsføring.

Vi-følelse i kommunen

Etter kommunesammenslåingen og pandemien

oppleves Holmestrand fortsatt ikke som én kommune på alle områder. Kultur- og fritidsfeltet har ikke klart å utnytte sitt potensial til å bringe folk sammen og skape nye opplevelser og tradisjoner på tvers av gamle kommunegrenser, bakgrunner og kulturer fullt ut.

Uformelle møteplasser

I dagens samfunn med stort fokus på individet og digitale løsninger, oppleves et stort behov for uformelle møteplasser, hvor man føler seg velkommen. Det etableres nye møteplasser med mer eller samme funksjon. For kommunen betyr det ineffektiv arealbruk og bruk av personalressurser. Det er uklart hvor mange uformelle møteplasser som trengs i forhold til antall innbyggere og spredd bosetting i nye Holmestrand kommune.

Øvings- og treningslokaler

Kommunens kapasitet på øvings- og treningslokaler er sprengt. Det er et større behov for egnede lokaler og lagerrom enn det som finnes i kommunen i dag.

Frivillige

Behovet for frivillige vil være økende fremover. Siden dette krever ressurser til rekruttering og organisering, kan det bli utfordrende med dagens kapasitet. Et økende behov kan i noen tilfeller føre til bestilling av frivillig innsats, utelukkende på bakgrunn av den enkelte kommunens behov. Dette går imot frivillighetens egenverdi.¹⁵

I en kommune med 25.000 innbyggere finnes det dessuten ikke ubegrensede tilgang på frivillige.

Avstand

De fysiske avstandene i kommunen påvirker særlig de gruppene i kommunen som ikke kan komme seg rundt i bil på egenhånd. Kollektivtransport mellom de ulike kommunedelene er mangelfullt. Ikke alle nye

boligfelt har naturområder eller andre arenaer for fysisk aktivitet i sin umiddelbare nærhet. Dette vil ha betydning for muligheten til å delta og bidra innen kultur og fritid. Særlig ungdom og eldre blir rammet av dette.

Den opplevde avstanden mellom de gamle kommunene kan også virke større enn den er i realiteten.



3. Lover, forskrifter, m.m.

3.1 Kulturloven

Lov om offentlige styresmakters ansvar for kulturvirksomhet (kulturloven), ble iverksatt fra 1. august 2007. Lovens formål er å fastlegge offentlige myndigheters ansvar for å fremme og legge til rette for et bredt spekter av kulturvirksomhet, slik at alle kan få mulighet til å delta i kulturaktiviteter og oppleve et mangfold av kulturuttrykk.

Loven innebærer at staten, fylkeskommunen og kommunen skal sørge for

- at kulturlivet har forutsigbare utviklingskår.
- å fremme profesjonalitet og kvalitet i kulturtilbudet og legge til rette for deltagelse i kulturaktiviteter.
- at personer, organisasjoner og institusjoner har tilgang til informasjon om ordninger med økonomisk støtte og andre virkemidler og tiltak.

Kulturloven er en generell lov som ikke legger detaljerte kulturpolitiske føringer, men som gir uttrykk for og synliggjør det ansvaret offentlige myndigheter har på kulturfeltet.

Kulturloven omfatter ikke idrett.

Kommunen skal sammen med fylkeskommunen sørge for økonomiske, organisatoriske, informerende og andre relevante virkemidler og tiltak som fremmer og legger til rette for et bredt spekter av kulturvirksomhet regionalt og lokalt.

3.2 Kommunens rolle

Holmestrand kommune har et omfattende engasjement på kulturområdet. Det dreier seg om lovpålagte oppgaver og selvdefinerte oppgaver, og medansvar for oppgaver som er forankret på statlig nivå, som f.eks. den kulturelle skolesekken og tilskudd til anlegg via spillemidler.

Kommunens rolle innenfor kulturvirksomhet er tilrettelegging for økt deltagelse i kultur og fritidsaktiviteter, i samarbeid med det frivillige kultur- og idrettslivet. Hvert år deler kommunen ut tilskuddsmidler gjennom kommunens egen tilskuddordning for kultur- og idrettsformål som er en viktig del av økonomien til frivillige lag og organisasjoner.

Kommunen supplerer det frivillige kultur- og fritidstilbudet med aktiviteter og opplevelser i egen regi for å øke mangfoldet; både bibliotekene, kulturskolen, fritidsklubbene, aktivitetssentrene, kulturhusene og frivilligsentralene arrangerer profesjonelle aktiviteter og opplevelser.

Plan- og bygningsloven pålegger kommunene å utføre en løpende kommuneplanlegging med sikte på å samordne den fysiske, økonomiske, sosiale, estetiske og kulturelle utviklingen innenfor sine områder.



3.3 Kulturadministrasjonen i Holmestrand kommune

Virksomhet Kultur og fritid er i Holmestrand i dag organisert under kommunalsjef for Strategi og samfunnsutvikling.

Virksomheten omfatter:

- Frivilligsentralene
- Bibliotekene
- Kulturskolen
- Fritidsklubbene
- Kulturkontoret:
 - ◊ Kulturarv og kulturminner
 - ◊ Idrett og friluftsliv
 - ◊ Kunst og kultur, med bla. den kulturelle skolesekken, den kulturelle spaserstokken, arrangementer og aktiviteter.
 - ◊ Informasjon og markedsføring
 - ◊ Utleie av kommunale lokaler

Frivillighet er delt mellom områdene Strategi og samfunnsutvikling og Helse og velferd. Aktivitetssentrene er organisert under Helse og velferd.



3.4 Relevante lover, planer og strategier

De viktigste dokumentene som gjelder kultur- og fritidsfeltet er ramset opp her og er linket til selve dokumentet.

Lover

- [Kulturloven](#)
- [Opplæringsloven](#)
- [Bibliotekloven](#)
- [Kulturminneloven](#)
- [Folkehelseloven](#)

Stortingsmeldinger

- [St.meld. nr. 39 \(2001-2002\) - Oppvekst- og levekår for barn og ungdom i Norge](#)
- [St. Meld. nr. 23 \(2008-2009\): Bibliotek – Kunnskapsallmenning, møtestad og kulturarena i ei digital tid](#)
- [Meld. St. 15 \(2017–2018\) - Leve hele livet](#)
- [Meld. St. 10 \(2018–2019\): Frivilligheita – sterk, sjølvstendig, mangfaldig – Den statlege frivilligheitspolitikken](#)
- [Meld. St. 8 \(2018-2019\): Kulturens kraft, kulturpolitikk for framtida.](#)

- [Meld. St. 16 \(2019-2020\): Nye mål i kulturmiljø – Engasjement, bærekraft og mangfold](#)
- [Meld. St. 18 \(2021-2021\): Oppleve, skape, dele. Kunst og kultur for, med og av barn og unge.](#)

Annet

- [Strategisk kultur- og idrettsplan for Vestfold 2019-2022/Bibliotekplan Vestfold 2019-2022](#)
- [Norsk idrettsindeksene fra Telemarksforskning](#)
- [Norsk kulturindeksene fra Telemarksforskning](#)
- [NOU 2013:4: Kulturutredningen 2014](#)
- [Sammen mot ensomhet: Regjeringens strategi for å forebygge ensomhet \(2019-2023\)](#)
- [Nasjonalt program for et aldersvennlig Norge \(2019-2023\)](#)
- [Hvordan kan KS jobbe interessepolitisk og som utviklingspartner på kulturfeltet? - Strategi og tiltaksplan](#)

4. Bærekraftsmålene

Bærekraftig utvikling handler om å ta vare på behovene til mennesker som lever i dag, uten å ødelegge framtidige generasjoners muligheter til å dekke sine behov. Bærekraftsmålene reflekterer de tre dimensjonene i bærekraftig utvikling: klima og miljø, økonomi og sosiale forhold.

Kultur- og fritidsfeltet bidrar i å oppnå mange av FN's hoved- og delmål:¹⁶



Kultur- og fritidsaktiviteter fremmer god helse, både fysisk og psykisk og har dermed en forebyggende funksjon.



Kultur- og fritidsaktiviteter styrker kreativitet og innovativ tenking og stimulerer til livslang læring.



Kultur- og fritidsaktiviteter er inkluderende og fremmer kulturelt mangfold. Kultur- og fritidsaktiviteter bidrar til å utvikle sterke, robuste mennesker, uavhengig av økonomisk situasjon. Holmestrand kommune tilbyr muligheter til gratis kultur- og fritidsaktiviteter.



Inkluderende møteplasser for kultur- og fritidsaktiviteter bidrar til levende, attraktive sentre og lokalmiljøer. Kultur- og naturarv beskyttes, vernes og sikres.



Kultur- og fritidsaktiviteter gir kunnskap om og praktisk erfaring innenfor gjenbruk og fokuserer på bærekraft. En flersenterkommune tilrettelegger for kortreiste fritidsaktiviteter.



Kultur- og fritidsaktiviteter formes gjennom samarbeid og samskaping.

5. De viktigste mål og prioriteringer i planperioden

5.1 Holmestrands hovedmål for Kultur og fritid

Flest mulig innbyggere kan oppleve kultur og delta i meningsfulle og tilfredsstillende kultur- og fritidsaktiviteter, som fører til økt livsglede og tilhørighet.

5.2 Områdenes kjernemål

Frivillighet	Alle innbyggere har mulighet til deltagelse i frivilligheten som er en sterk, uavhengig og mangfoldig sektor.
Frivilligsentralene	Frivilligsentralene gir innbyggere rom for å bidra i noe som føles meningsfylt for både giver og mottager.
Holmestrandbibliotekene	Bibliotekene er hjertet i de tre sentrene og oppleves som relevante og aktuelle kultur-, litteratur- og kunnskapsarenaer.
Kulturskolen	Kulturskolen har et allsidig kunst- og kulturtilbud for alle barn og unge som ønsker det og fungerer som et kompetansesenter for det frivillige kulturlivet og kommunale tjenester.
Fritidsklubbene	Fritidsklubbene er lavterskel møteplasser for å være, lære, mestre og erfare reell innflytelse.
Aktivitetssentre	Aktivitetssentrene er samlende arenaer som bygger på frivillighet der de eldre er en samfunnsressurs.
Kulturminner og kulturarv	Gjennom kulturminnene og kulturarven kjenner innbyggerne historien om sitt bosted og de viktigste kulturmiljøer bevares for fremtiden.
Idrett og friluftsliv	Kommunen har egnede idretts- og friluftslivsarenaer for både organiserte og egenorganiserte fysiske aktiviteter.
Kunst og kultur	Relevante og allsidige kunst- og kulturopplevelser og aktiviteter sikres for alle i hele kommunen, både på skolene i regi av DKS, og i fritiden.

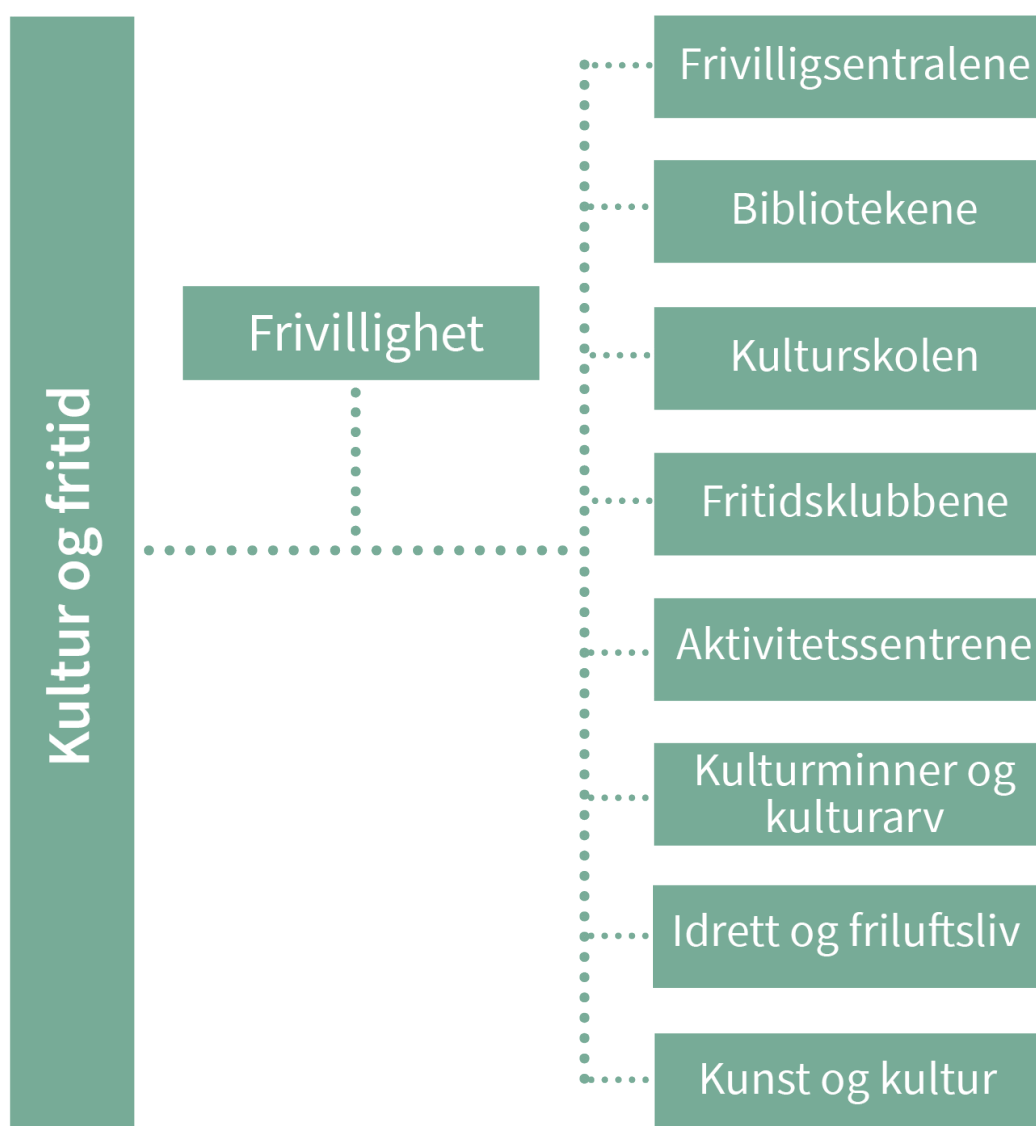
- Innbyggerne skal ha god og enkelt tilgjengelig informasjon over frivillige organisasjoner, fritidsaktiviteter, kulturopplevelser og kulturminner. Kommunen har gode detaljerte markedsføringsrutiner for arrangementer i hele kommunen.
- Kommunen skal sikre at alle barn og unge har muligheten til å delta i fritidsaktiviteter uavhengig av økonomisk situasjon, med tiltak som «Alle skal med» og utlånsentral BUA. Alle barn i grunnskolen skal få delta i og oppleve kunst og kulturuttrykk av høy kvalitet gjennom den kulturelle skolesekken.
- Kommunens viktigste samarbeidspartnere for fritidsaktiviteter og arenaer er Holmestrand kulturråd, idrettsråd og friluftslivsråd. Kommunen har forutsigbare avtaler inkl. årshjul med rådene, som sikrer god samhandling.
- Sterke og uavhengige frivilligsentraler skal i tett samarbeid med hverandre, lage sine egne planer sammen med frivilligheten i nærmiljøene.
- Holmestrand kommune vil vise at frivillig hverdagsinnsats for klima og miljø verdsettes, ved å utrede innføring av en miljøpris på lik linje med frivillighetspris.
- Holmestrand kommune skal delta i Friby-ordningen, som gir forfattere på flukt en trygg arbeidsplass på biblioteket.
- Kulturskolens breddetilbud skal videreutvikles med kurs, workshops e.l. for alle.
- Fritidsklubbene skal utvide åpningstidene gradvis, slik at det er klubb i alle sentrene som er åpent rett etter skoletid og flere dager i uka.
- En eventuell samlokalisering av ulike kommunale tjenester (bibliotek, aktivitetssenter, innbyggjerservice, frisklivssentral, frivilligsentral mm.) bør utredes med fokus på å ivareta de ulike tjenestes særpreg og behov. Utredningen kan belyse:
 - ◊ areal-, rom- og lokaliseringsbehov ved samlokalisering
 - ◊ personal- og kompetansebehov ved samlokalisering
 - ◊ økonomiske konsekvenser av samlokalisering
- Kulturminner og miljøer nevnt i kulturminneplanene merket med høy til svært høy verneverdi skal vurderes på hensynsone H570 i kommuneplan og skal ha egen forvaltningsplan på vedlikehold, utbedringer og formidling.
- Arenaer for egenorganisert aktivitet skal skapes i alle nærmiljøer.
- Fritidstilbudet på Eidsfoss skal styrkes og videreutvikles i tett samarbeid og samhandling med frivillige organisasjoner og Vestfoldmuseene.
- Kommunen skal ha gode arenaer for kulturelle arrangementer.
- De ansatte på bo- og behandlingssentrene skal få veiledning og kursing i omsorgssang, som letter behandlingen.
- Kommunen skal samarbeide tett med innbyggerne og det frivillige kulturlivet gjennom samskapingsprosesser om videreutvikling av fritidstilbudet på alle kommunale aktivitetene innenfor kulturfeltet: bibliotek, fritidsklubb, aktivitetssenter, frivilligsentral, kulturskole.

Del 2 - Under lupen



I del to blir alle delområder i kultur og fritid nærmere belyst.

Kapittel 6, frivillighet, har en overordnede funksjon i forhold til kapittel 7 – 14. Det vil si at alle områdene innenfor fritidsfeltet har med frivillighet å gjøre. Derfor har frivillighet egne mål og tiltak, som vil virke inn på alle andre områdene.



6. Frivillighet

Dette kapittelet handler om frivillighet innen kultur og fritid i Holmestrand kommune, som omfatter et mangfold av lag og foreninger, frivilligsentralene og frivillige. Kapittelets mål og tiltak har betydning for områdene beskrevet i kapittel 7 til og med 14.

Frivillighet bidrar til at et samfunn fungerer godt. Uten frivillighet vil det være vanskelig å få til et samfunn preget av frihet, muligheter til utvikling og mestring, og omsorg for hverandre.

Holmestrand kommune bruker Frivillighet Norges definisjon på hva en frivillig organisasjon er.

En frivillig organisasjon:

- er en sammenslutning av personer eller virksomheter som driver virksomhet på ikke-fortjenestebasert og ikke-offentlig basis, jf. definisjonen i frivillighetsregisterloven §§ 3 og 4.

- baserer en vesentlig del av driften på medlemskontingenter, gaver, innsamlede midler og/eller frivillig arbeidsinnsats.
- kan være en forening (lag, forbund, nettverk eller en paraplyorganisasjon) med medlemmer og demokratisk oppbygging, eller
- en stiftelse eller ideelt aksjeselskap som ikke deler ut midler eller som bare foretar utdelinger til frivillig virksomhet, jf. definisjonen i frivillighetsregisterloven §§ 3 og 4.

Mange store frivillige organisasjoner har ansatte som mottar lønn. I denne planen begrenses frivillige organisasjoner til den ubetalte, felles innsatsen og samværet som skjer i mer eller mindre organiserte former.

6.1 Holmestrand kommunes frivillighetsmål og tiltak

Holmestrand kommunens mål med frivillighetspolitikken er i samsvar med regjeringens mål i frivillighetsmeldingen:¹⁷

Alle innbyggere har mulighet til deltagelse i frivilligheten som er en sterk, uavhengig og mangfoldig sektor.

Holmestrand kommune legger de fem delmålene fra frivillighetsmeldingen til grunn for kommunens frivillighetsmål og tiltak.



Mål #1: Bred deltagelse: Alle skal ha mulighet til å delta i aktiviteter, uavhengig av alder, kjønn, etnisitet, inntekt, funksjonsnivå eller interessefelt.

I 2020 var deltagelse i ulike frivillige organisasjoners arbeid i Norge fordelt som følgende:¹⁸

	Tall i %
Idrett	22
Lokalmiljø og bosted	20
Rekreasjon og sosiale foreninger	11
Kulturorganisasjoner	13
Religiøse organisasjoner	7
Helse og sosiale tjenester	7

Kultur og fritid er det feltet flest engasjerer seg frivillig i, og idretten er størst innenfor denne grupperingen. Frivillighetsbarometeret viser at eldre aldersgrupper hyppigere gjør frivillig arbeid, det er flere menn, og flere personer med høyere utdanning.

Frivillig innsats sprer seg mer enn før. Lojalitet til enkeltorganisasjoner har blitt mindre og flere involverer seg i flere organisasjoner. Samtidig bruker frivillige mindre tid på frivillig arbeid. Kjernegruppen av frivillige er derimot stabil: 20% bruker minimum 10 timer i måneden. Arbeidet med frivillighet må ta hensyn til denne utviklingen.

Ensomhet er en folkehelseutfordring i store deler av befolkningen. De som er mest utsatt for ensomhet er de som står utenfor arbeidslivet: unge, eldre og personer med nedsatt funksjonsevne.

Innen idrett oppgir 35% av de frivillige at det er det sosiale som er motivasjonen for å være frivillig, det samme gjelder for 49% av de frivillige innen kultur og lokalt engasjement. Bred deltakelse i frivillighet kan derfor bidra til å hindre ensomhet i befolkningen.

Noen av de som systematisk faller utenfor deltakelse i frivilligheten er de som kan ha størst nytte av å delta, dette gjelder også for barn og unge. I 2016 ble *Fritidserklæringen* lansert, som bygger på FNs barnekonvensjon:

*Alle barn og ungdom skal ha mulighet til å delta i fritidsaktiviteter og til å delta i lek som passer for barnets alder og til fritt å delta i kulturliv og kunstnerisk virksomhet. Gjennom lek og aktivitet blir barn og ungdom inkludert i fellesskap og opplever tilhørighet og mestring.*¹⁹

I et aldersvennlig samfunn får de eldre mange gode leveår. Frivilligheten kan i større grad involvere denne befolkningsgruppen, både ved å gi pensjonister mulighet til å bidra som frivillige, og ved at frivillige kan skape aktiviteter for eldre.

Holmestrand kommunes helhetlige innsats etterstreber en sunn befolkning som lengst mulig kan ta ansvar for egen helse, blant annet gjennom deltagelse i kultur- og fritidsaktiviteter. Frivillig innsats gir gode helseresultater, både for de som gir og de som mottar hjelp. Deltagelse i aktiviteter forebygger tyngre innsats fra de kommunale helse- og omsorgstjenestene.



Tiltak for å sikre bred deltakelse i frivillig sektor i Holmestrand

- Innbyggerne skal ha god og enkelt tilgjengelig informasjon over frivillige organisasjoner og fritidsaktiviteter.
- Kommunen skal sikre at alle barn og unge har muligheten til å delta i fritidsaktiviteter uavhengig av økonomisk situasjon, med tiltak som Alle skal med, BUA, fritidskort osv.
- Kommunen skal rekruttere og organisere frivillige og å ivareta de frivilliges interesser.



Mål #2: En sterk og uavhengig sektor, som vokser nedenfra på egne premisser: En sterk og uavhengig sektor, som vokser nedenfra på egne premisser.

Frivilligheten eksisterer i hovedsak for å oppfylle sitt eget formål og har sin egenverdi, derfor bør frivilligheten i liten grad handle på bestilling fra eller bli detaljstyrt av det offentlige. I et likeverdig partnerskap kan det offentlige og frivilligheten sammen komme fram til løsninger som oppnår felles mål (samskaping). Det offentlige skal ikke konkurrere med de frivillige organisasjonene og derfor heller ikke starte rekruttering av frivillige i kommunal regi uten å samarbeide med den lokale frivilligheten.

Frivilligsentralene skal bidra til å legge til rette for frivillighet, og være en samarbeidspartner for lag og foreninger, fremfor en konkurrent.

Frivilligsentralene kan f.eks. videreformidle informasjon om deltakelse i frivillige organisasjoner og være et bindeledd inn til kommunen.

Tilskudd til kultur- og idrettsformål til frivillige organisasjoner skal fordeles etter mest mulig objektive kriteriebaserte retningslinjer. Medlems- og driftstilskudd skal fortsatt prioriteres, for å styrke uavhengigheten. Tilskuddsordningen skal minske skjønnsmessige fordelinger. Tildelingen skal skje i tett samarbeid med paraplyorganisasjoner som Holmestrand Idrettsråd og Holmestrand kulturråd.

Tiltak for å ha en sterk og uavhengig frivillig sektor i Holmestrand

- Kommunale tilskuddsmidler til frivillige organisasjoner sikrer at disse kan drive med fritidsaktiviteter.
- Kommunen har forutsigbare avtaler inkl. årshjul med Holmestrand kulturråd, idrettsråd og friluftslivsråd, som sikrer god samhandling.
- Kommunen skal i samarbeid med frivilligheten vurdere opprettelse av et frivillighetsråd.
- Sterke og uavhengige frivilligsentraler skal i tett samarbeid med hverandre, lage sine egne planer sammen med frivilligheten i nærmiljøene.



Mål #3: Forenkling: Det skal være enkelt å drive en frivillig organisasjon.

Frivillige organisasjoner skal bruke mest mulig tid til organisasjoners kjernevirksomhet og aktiviteter, og minst mulig ressurser til administrasjon og rapportering. Forenkling er et viktig verktøy i dette arbeidet.

Det skal være enkelt for frivillige organisasjoner å søke, ta imot og rapportere på kommunalt støtte eller booke lokaler. Kommunen skal ha som prinsipp om at all informasjon bare skal innhentes en gang. Frivillige organisasjoner skal kun én gang være nødt til å opprette en bruker i kommunikasjon med kommunen. Med denne brukeren kan de søke tilskudd, oppdatere informasjon om organisasjonen, søke om bruk av lokaler osv. For å gjennomføre dette må de ulike systemene «snakke sammen» og videreutvikles på alle forvaltningsnivåer.

Digitalisering og mer selvbetjening er viktige virkemidler for å oppnå den ønskede forenklingen. Samtidig skal det tas hensyn til at ikke alle innbyggere har samme digitale ferdigheter og muligheter. Ulike hjelpetiltak er nødvendig i en tid framover.

Å legge til rette for og samarbeide om sambruk av kommunale lokaler er avgjørende for frivilligheten. Offentlige lokaler er fellesskapets lokaler. Organisasjoner og kommunen må sammen forebygge hærverk og unødvendig slitasje på byggene.

Kommunen tilbyr gratis bruk av kommunale lokaler til frivillige organisasjoner i kommunen. Dette sparer både kommunen og frivilligheten arbeid og unødvendig byråkrati.

Tiltak for å bidra til forenkling innen frivillig sektor i Holmestrand

- Kommunen skal ha som prinsipp om at all informasjon fra frivillige organisasjoner bare skal innhentes en gang for å benytte seg av kommunens ulike tjenester.
- Kommunen skal koordinere frivilligheten via «én-dør-inn-prinsippet» og etablere et team av ansatte med ulik kompetanse som samarbeider med frivilligheten.



Mål #4: Mangfoldig

Frivilligheten har en egenverdi og frivillig aktivitet er i seg selv et gode. Samtidig fyller frivilligheten viktige funksjoner som gagnar samfunnet. Frivilligheten fyller rommet mellom individer, og mellom innbyggere og det offentlige og næringslivet. Et godt samspill mellom det offentlig (på tvers av sektorer) og frivillighet skal bygge opp under frivillig aktivitet.

Økt kulturelt mangfold i befolkningen gir frivillige organisasjoner nye utfordringer og nye muligheter for utvikling. Økt mangfold gir mer ressurser, nye perspektiver og større oppslutning.

Tiltak for å oppnå en mangfoldig frivillig sektor i Holmestrand

- Holmestrand skal legge til rette for et stort organisasjonsmangfold gjennom å stimulere til etablering av nye organisasjoner: utvide muligheter for etableringstilskudd.
- Etablering av aktiviteter for mennesker med nedsatt funksjonsevne vil bli prioritert i tilskuddsordningen.
- Ved neste revidering av tilskuddsordningen skal en egen ordning for humanitære og sosiale frivillige organisasjoner vurderes.
- Kommunen skal hvert år dele ut en kulturpris og en frivillighetspris som anerkjennelse av kulturell eller frivillig innsats. Prisene skal stimulere til aktivitet og mangfold.



Mål #5: klima og miljø: Frivillige organisasjoner og det offentlige skal samarbeide for å sikre at man når felles miljø- og klimamål.

Miljø- og klimautfordringene har potensielt store konsekvenser for hvordan vi kan leve livene våre i framtiden. Denne problematikken skaper stort frivillig engasjement. Både nye og etablerte organisasjoner har som en viktig del

av sitt formål å spre bevissthet om miljøvern og begrensning av klimaendringene, og kan være viktige samarbeidspartnere for alle aktører på feltet.

Tiltak for at frivillig sektor skal kunne være med på å ta sin del av ansvaret for et bærekraftig samfunn

- Holmestrand kommune skal oppfordre frivillige organisasjoner til å kartlegge og redusere konsekvensene av egen virksomhet på klima og miljø.
- Holmestrand kommune skal oppfordre frivillig sektor til å ta med miljøbelastning og klimaendringer i planer for gjennomføring av aktiviteter og oppføring av bygg og anlegg.
- Holmestrand kommune skal stimulere frivillig sektor til å få og dele kunnskap om miljø- og klimautfordringene.
- Holmestrand kommune skal legge til rette for ulike ryddingsordninger, som f.eks. strandryddedager.
- Holmestrand kommune skal vise at hverdagsinnsats verdsettes ved å utrede innføring av en miljøpris på lik linje med frivillighetspris.

7. Frivilligsentralene

Frivillig innsats gir mening, livsglede, samfunnsengasjement og tilhørighet til de frivillige, som skaper gode, inkluderende lokalsamfunn.

Et blick fremover...

Rundt bordet sitter det en variert gjeng. Diskusjonen går jevnt, om enn litt hakkete, når de rundt bordet prøver ut nye ord og uttrykk. Et fargerikt skilt står ved siden av bordet: «Velkommen til språkkafé!». Samtalen dreier seg mot møtet om Natteravnene, som skal holdes i kveld. De er spente på å møte de nye rekruttene og kanskje det blir flere rundt språkkafé-bordet neste uke også.

Da kommer prosjektlederen for språkkafé inn i rommet. Hun blir tatt godt imot og det settes frem en ekstra stol så hun også får være med i samtalen. «ca. 30», «Ja, vi får plass til alle», «Ungdomsgruppen har vært flinke med markedsføringen denne gangen», «Vi har allerede nok med folk som kan servere kake og kaffe». Prosjektlederen svarer på alle spørsmålene hun mottar like ivrig som de gis. Så fortsetter hun videre til et møte med lederen av frivilligsentralen og ressursgruppen i kommunen. Dagene blir fort hektiske, så hun setter stor pris på den lille kaffepausen og hyggelige praten.

Gruppen rundt bordet avslutter for dagen og mens Anita er på vei ut får hun en telefon fra faren sin. Han har følt seg ensom, nå som han bor alene, og med sviktende syn kan han heller ikke komme seg rundt på egen hånd slik han gjorde før. Anita har tidligere tipset han om å kontakte frivilligsentralen der han bor og nå får han ukentlig skyss til aktivitetssenteret. Han ville ringe og fortelle om hvordan det går med planleggingen til historielagets store jubileum. Idet Anita legger på kjenner hun bekymringene om farens alder og helse minske noe. Hun begynner å tenke på naboen hennes som også bor alene og har vanskelig for å gå. Kanskje hun vil være med på middagsordningen hun så på kommunens nettsider? Før hun glemmer det, trekker Anita frem mobilen igjen og logger seg inn på kommunens frivillighetsportal for å sette planen sin ut i livet.



Høsten 2021 sendte regjeringen ut et forslag til endring i statens tilskudd til frivilligsentraler på høring. En ny ordning vil tre i kraft 1.1.2023. I høringsforslaget er det tatt høyde for to ulike modeller. Den første gir et fast tilskudd til hver enkelt frivilligsentral, den andre gir kommunene mer frihet til å organisere frivilligsentralene selv. I skrivende stund er det ikke klart hvordan tilskuddet vil bli. Det tas utgangspunkt i denne planen for tre frivilligsentraler med lokal forankring i de tre sentrene i kommunen, som samarbeider tett.

Frivilligsentralene gir innbyggere rom for å bidra i noe som føles meningsfylt for både giver og mottager.

Frivilligsentralene er et ressurscenter for alle innbyggere	• Frivilligsentralene skal ha gode digitale løsninger og koordinering for oppdragsbasert frivillighet. • Frivilligsentralene skal ha effektive rekrutteringsrutiner og tilby et mangfold av aktiviteter for frivillig innsats. • Frivilligsentralene skal ha gode nettsider og informasjon som når ut til alle. • Kompetansen til de frivillige skal heves gjennom blant annet kurs, opplæring og oppfølging.
Frivilligsentralene er et ressurscenter for alle kommunale enheter	• Frivilligsentralene skal støtte og bidra i arbeidet med frivillighet i andre kommunale enheter.
Frivilligsentralene styrker nærmiljøene	• Frivilligsentralene har ressursgrupper i nærmiljøene, som samarbeider om årsplaner og satsinger. • Frivilligsentralene skal legge vekt på lokale aktiviteter og lokal oppfølging. • Frivilligsentralene skal arrangere lokale arrangementer for frivillige: møter, samlinger, kurs osv. • Frivilligsentralene skal etablere eller delta i aktiviteter som skaper samfunnsengasjement. • Frivillighetsentralene skal inkluderes i en eventuell utredning om samlokaliseringen hos bibliotekene (se også punkt 1 under bibliotekene).

Folkehelse og stedsutvikling

Å gjøre noe for andre oppleves som en meningsfull aktivitet. Dette er helsefremmende for både de som gir hjelp og de som mottar hjelpen.

Frivilligsentralene bidrar til levende bærekraftige nærmiljøer, hvor innbyggerne tar vare på hverandre gjennom frivillig arbeid.



8. Holmestrandbibliotekene

Folkebibliotekets formålsparagraf:²⁰

- *Folkebibliotekene skal ha til oppgave å fremme opplysning, utdanning og annen kulturell virksomhet, gjennom aktiv formidling og ved å stille bøker og andre medier gratis til disposisjon for alle som bor i landet.*
- *Folkebibliotekene skal være en uavhengig møteplass og arena for offentlig samtale og debatt.*
- *Det enkelte bibliotek skal i sine tilbud til barn og voksne legge vekt på kvalitet, allsidighet og aktualitet.*
- *Bibliotekenes innhold og tjenester skal gjøres kjent.*
- *Folkebibliotekene er ledd i et nasjonalt biblioteksystem.*

Et blikk fremover...

Det er lunsjtid og inne på biblioteket er de fleste bord opptatt. Strikkejengen sitter der de pleier, med garn og mønster spredt utover bordet, og møtet til fotograferingsgruppen skal akkurat til å begynne i andre etasje. Foran skranken står Andreas og snakker med en av bibliotekarene. Han har nettopp flyttet til Holmestrand med familien sin og er litt usikker på om han har lov til å bygge gjerde ned mot veien der han har kjøpt hus. Ved skranken står det «innbyggjerservice», og mens bibliotekaren forteller Andreas om de gjeldende reglementene undersøker Else og barna resten av biblioteket.

Barna oppdager raskt gamingrommet og innen kort tid sitter de samlet på sofaen med en liten gjeng andre ungdommer. Det viser seg at de er fremtidige klassekamerater, og de inviteres med til fritidsklubben som skal være der senere i uka. Mens barna spiller på gamingrommet blir Else nysgjerrig på en gruppe mennesker som har samlet seg i et av hjørnene på biblioteket. Der er det en liten familieforestilling som nærmer seg slutten. I det Else uttrykker skuffelse over

å ha gått glipp av forestillingen svarer en dame ved siden av «Det skal være en forestilling igjen allerede neste uke». Else kan høre på aksenten at hun er utenlandsk. Det viser seg at hun har arbeidsplass på biblioteket i forbindelse med Friby-ordningen. Mens de står og snakker kommer Andreas bort. Han har fått informasjonen han trengte om gjerdet men vil også fortelle Else om litteraturaftenen som biblioteket har senere den kvelden. Lånekortene har også blitt oppdatert med kode for meråpent.

På vei ut stopper de innom kontoret til frivilligsentralen. Etter å ha snakket med bibliotekaren vil Andreas gjerne være med å gå Natteravner. De melder seg på begge to. Ved døra møter de på flere som bærer på poser fullt med tøy. De er på vei til reparasjonskurset for klær. «Å, det vil jeg også være med på!» utbryter Andreas. «Det får bli neste gang,» svarer Else blidt, «vi kan jo ikke rekke alt», mens hun finner en plass for lånekortet i vesken.





Mål og tiltak

Holmestrandbibliotekene er hjertet i de tre sentrene og oppleves som relevante og aktuelle kultur-, litteratur- og kunnskapsarenaer.

Bibliotekene får en sentral funksjon som møteplass for innbyggere, frivillige organisasjoner, næringsliv og kommunen.

- En eventuell samlokalisering av ulike kommunale tjenester (bibliotek, aktivitetssenter, innbyggjerservice, frisklivssentral, frivilligsentral mm.) bør utredes med fokus på å ivareta de ulike tjenestes særpreg og behov. Utredningen kan belyse:
 - ◊ areal-, rom- og lokaliseringsbehov ved samlokalisering
 - ◊ personal- og kompetansebehov ved samlokalisering
 - ◊ økonomiske konsekvenser av samlokalisering

Bibliotekene er uformelle lærings- og inspirasjonsarenaer som stimulerer til livslang læring.

- Innbyggernes ønsker om kunnskap skal legges til grunn for nye kurs og foredrag, m.m.
- Bibliotekene skal arrangere kurs, foredrag og workshops om blant annet kildekritikk, debattkultur, ytringsfrihet, sosiale medier.
- Bibliotekene skal tilby Digihjelp som forebygger digital utenforskap.
- Bibliotekene skal arrangere en årlig ytringsfrihetsdag.
- Bibliotekene skal tilrettelegge for offentlige debatter. Bibliotekene skal være uredde og gi rom til bredden i debattene.

Innbyggerne føler en sterk tilhørighet til bibliotekene og kommunen.

- Organisasjoner, lag og foreninger kan bruke bibliotekene til egne formål.
- Bibliotekene skal involvere innbyggerne i utformingen av deres tjenester gjennom samarbeid og samskaping.

Bibliotekene er møteplasser for alle, på tvers av sosiale, økonomiske, etniske, o.l. ulikheter	• Markedsførings- og inkluderingstiltak skal være tilpasset til de ulike målgruppene i kommunen. • Alle bibliotekene skal ha meråpent, felles bibliotek- og nøkkelssystemer for å sikre sømløse bibliotektenester innad i kommunen. • Organisasjoner, lag og foreninger kan bruke bibliotekene til egne formål. • Bibliotekene skal ha muligheter for uformelle møter gjennom sitteplasser, møterom og kaféfunksjoner.
Bibliotekene er litteraturhus og litteraturformidlere.	• Innbyggers medie- og kulturvaner skal legges til grunn for bibliotekenes tilbud. • Bibliotekene skal øke litteraturformidling, både digitalt og analog. • Nye plasser skal brukes til formidling av litteratur til nytt publikum. • Det skal innføres ambulerende boklevering i hele kommunen. • Lokale forfattere, kunstnere, foredragsholdere, o.l. skal løftes frem. • Holmestrand kommune skal delta i Friby-ordningen, som gir forfattere på flykt en trygg arbeidsplass på bibliotekene.

Folkehelse og stedsutvikling

Bibliotekene gir mulighet til kunnskap og læringsmuligheter og til å oppleve mestring og glede. I tillegg kan en utvide sitt sosiale nettverk. Dette styrker den mentale helsen.

Holmestrandbibliotekene er hjertet i de tre sentrene i kommunen og oppleves som relevante og aktuelle kultur-, informasjons- og kunnskapsarenaer.



9. Kulturskolen

Opplæringslova §13-6. Musikk- og kulturskoletilbud:²¹

«Alle kommuner skal aleine eller i samarbeid med andre kommunar ha eit musikk- og kulturskoletilbud til barn og unge, organisert i tilknytning til skoleverket og kulturlivet ellers.» (1997)

Kulturskolen er et kulturelt opplæringstilbud til barn og unge der de kan lære seg å mestre et kunst- og kulturuttrykk og få kunnskap og erfaring som utøvere.

Et blick fremover...

I det Camilla går inn gjennom døra til det nye kulturskolebygget ser hun flere som vandrer i gangene mens elever er på vei til og fra timene sine. Hun hilser på kjente mens hun fortsetter mot det store pauserommet. Der venter allerede flere av vennene hennes, som hun ble kjent med når de deltok på sirkuskurset som var forrige semesters aktivitet for de som sto på ventelisten. I dag starter malekurset som Camilla har sett frem til lenge. Ekstra glad er hun for at flere av vennene fra sirkuskurset også skal være med her.

Mens de venter gjør de lekser sammen og snakker om de forskjellige bildene som henger på veggene. Bildene er laget av elever ved kulturskolen og både Camilla og vennene hennes håper at det blir deres bilder som henger her neste semester. Det var Elevrådet som foreslo at de nye veggene burde dekores med rullerende utstillinger laget av kulturskoleelevene. «Kanskje jeg burde være med i elevrådet dette semesteret?» tenker Camilla. Hun har hørt at det er planer om å sette opp et kunststykke foran kulturskolen og det kunne vært spennende å være med på å planlegge hva slags kunst dette burde være.

Litt lenger inn i rommet sitter det en gjeng med ungdommer som venter på bandtimen. De skal i studio i dag for å spille inn en låt de har laget sammen med læreren sin. Fra rommet rett bortenfor studioet kommer noen eldre elever ut, som skal begynne på studier i musikk. De er innom for å få en siste gjennomgang med læreren sin før de reiser av sted. Fra lærernes rom høres latter og prat når døren åpner seg og kunsthøgskolen kommer ut for å hente Camilla og resten av elevene.

Inne på lærerrommet sitter lederen av foreldreutvalget og prater med kulturskolens rektor for å legge en god plan for vårsemesteret. Det er mange som ønsker at kulturskolens elever og lærere skal bidra på ulike arrangementer og det krever derfor en del koordinering. «Vi hadde ikke klart dette uten den støtten kommunestyret nylig vedtok for utvidete stillinger», sier rektor. I tillegg til arrangementene legger de også planer for blant annet musikktimer i barnehagene og mer omsorgssang på sykehjemmene. Omsorgsang i fjor var en stort suksess og sykehjemmene har allerede etterspurt mer opplæring blant deres ansatte. Etter møtet sender rektor programmet for året ut til lokalavisene. I emnefeltet skriver hun: «Nå braker det løs! Igjen!».



Kulturskolen har et allsidig kunst- og kulturtilbud for alle barn og unge som ønsker det og fungerer som et kompetansesenter for det frivillige kulturlivet og kommunale tjenester.

Alle innbyggere har hørt om og har et reelt bilde av hva kulturskolen har å tilby.	• Kulturskolen skal benytte forestillinger, konserter og ulike opptredener til å være synlig i lokalsamfunnet. • Kulturskolens nettsider og sosiale medier skal holdes oppdatert. • Avisene skal inviteres inn i kulturskolen.
Det er attraktivt å være elev ved kulturskolen.	• Kulturskolen skal gi tilbud både innenfor klassisk og rytmisk genre, for å sikre flere valgmuligheter for elever. • Dagens breddetilbud skal videreutvikles med kurs, workshops e.l. for alle. • Talentfulle elever skal gis et fordypningstilbud. • Tilbudene ved kulturskolen skal utvikles i samarbeid med elever og foreldre.
kulturskolen skal være et kompetansesenter for kommunale virksomheter og det frivillige kulturlivet.	• Kulturskolen skal inngå samarbeid med bl.a. barnehager, skoler, sykehjem og voksenopplæringen. • Ansatte skal være både spesialister og generalister som kan bidra på ulike arenaer i kommunen. • Stillingene på kulturskolen skal være på minst 40% for å ha muligheter til ulike breddeoppgaver.
20% av kommunens barn og unge er elever i kulturskolen.	• Det skal være gode rekrutteringsprosesser sammen med bl.a. korpse. • Kurs og workshops skal øke interesse i musikk, teater, visuell og digital kunst. • Muligheter for mer gruppeundervisning skal utredes for å gi flere elever et kulturskoletilbud. • Ulike aktiviteter for elever på ventelister skal gi dem et inspirerende kulturtilbud i ventetiden.
Kulturskolen skal være en møteplass for alle kunst- og kulturinteresserte barn og unge.	• Det skal etableres møterom på alle undervisningsstedene, hvor elevene kan møtes, gjøre lekser og vente på undervisningen. • Det skal arrangeres ulike muligheter for samspill og samarbeid på tvers av fagene.

Folkehelse og stedsutvikling

Utdanning innenfor kunsthagene gir kunnskap, øving og mestring, øker kreativitet og refleksjonsevnen. Barn og unge øver på å ta i bruk alle sansene sine og forskjellige uttrykksformer. Det kan være en motvekt mot samfunnets verbalitet. Dette fremmer god mental helse.

Kulturskolen bidrar til mangfold i aktiviteter på ettermiddag og kveld, som skaper levende steder.



10. Fritidsklubbene

Fritidsklubbene i Holmestrand er sosiale møteplasser for ungdom, hvor ungdommene selv bestemmer innhold i aktivitetene.

Et blikk fremover...

En stor gruppe har samlet seg rundt Håkon, som skriver ned de forskjellige forslagene som kommer frem. Mange har latt seg inspirere i løpet av sommerferien og deler mer enn gjerne forslag til nye aktiviteter og arrangementer de ønsker seg på klubben: Turdager, konserter, spillekvelder og kurskvelder. Graffitten på veggen bak Håkon minner om kurskveldene fra i fjor. Sammen med miljøarbeideren går de gjennom forslagene, lager en prioriteringsliste og fordeler oppgaver. «Men vi må også bare kunne være her!» skyter Matis inn. Han får mye bifall fra de andre i gruppen. Siden klubben også er åpen på fredager nå, har de nok tid til å gjøre alt.

Ungdommene fordeler seg deretter naturlig utover rommet. Noen trekker seg tilbake til et roligere hjørne og finner frem leksebøker, andre samler seg i gamingrommet eller i sofaene, og andre forbereder til quizen de skal ha om litt. En av de voksne står inne på kjøkkenet og baker brownies. Mens hun står og blander ingrediensene kommer Håkon bort for å hjelpe. Første skoleuke har vært litt vanskelig for ham, og mens de jobber seg gjennom oppvasken

sammen forteller han om noen av utfordringene. Det blir en samtale som gjør inntrykk på dem begge.

Et rop fra siderommet annonserer at det er tid for quiz og mange samler seg på tvers av skole og klasser for å danne forskjellige lag. Temaet for quizen er sommerhits og flere synger høylytt med når sangene spilles over lydanlegget. Quizen gjennomføres, brownies blir spist, og gjennom det hele er det prat og latter. Det kommer et brøl av heiarop når seierslaget kåres, og så er kvelden slutt. Ungdommene pakker sammen sakene sine, folk sier farvel, sistemann går og de voksne stenger døra.

Utenfor klubblokalet står de ansatte og frivillige sammen og snakker om det siste SLT-møtet. Klubblederen forteller at den siste Ungdata-undersøkelsen viser at ensomhet blant ungdom har gått ned i det siste. De drøfter også hvordan spillmaratonen, som noen av ungdommene foreslo, kan gjennomføres. «Dette må vi diskutere på neste treff med de andre fritidsklubbene» sier de før de også tar kvelden.



Fritidsklubbene er lavterskel møteplasser for å være, lære, mestre og erfare reell innflytelse.

Fritidsklubbene er attraktive lavterskel møteplasser for ungdommer mellom 11 og 19 år.	• Åpningstidene skal utvides gradvis, slik at det er fritidsklubb i alle sentrene som er åpent rett etter skoletid og flere dager i uka, inkludert fredag og lørdag. • Regelmessige kvelder for mennesker med nedsatt funksjonsevne skal videreføres i samarbeid med Voksenhabilitering og Svingen Aktivitetssenter. • Fritidsklubbene skal inkluderes i en eventuell utredning om samlokaliseringen hos bibliotekene (se også punkt 1 under bibliotekene).
Fritidsklubber er et sted for å være, lære, mestre og erfare reell innflytelse.	• Innhold i klubbene skal bestemmes gjennom samskappingsprosesser med ungdommene. • Kompetanse hos de unge og ansatte på bl.a. rus og ungdomstrender skal heves. • Ansattkollegiet skal styrkes gjennom større stillinger og miljøarbeidere.
Klubbene samarbeider tett med oppvekstsektor og politi i kommunen.	• Samarbeidet skal være regulert gjennom bla. ◊ SLT (<i>Samordning av Lokale kriminalforebyggende Tiltak</i>) ◊ <i>God oppvekst – Holmestrand kommunes samarbeidsorgan på tvers av programområdene.</i>

Folkehelse og stedsutvikling

Fritidsklubbene forebygger utenforskap og ensomhet, gir ungdommene mulighet til å stifte vennskap og lære sosiale og demokratiske ferdigheter. Klubbene er dermed helsefremmende møteplasser.

Fritidsklubbene sørger for «liv og røre» i sentrene. Særlig ved å kombinere de med andre kommunale funksjoner, kan klubbene bidra til et levende sentrum med ungdommene som positiv ressurs.



11. Aktivitetssentrene

Aktivitetssentrene er sosiale og inkluderende møteplasser. Et aktivitetssenter fungerer som samlende arenaer for kulturelle aktiviteter, informasjon, kunnskap, kurs og rådgiving i lokalsamfunnet. Morgendagens aktivitetssenter støtter opp under eldre som en samfunnsressurs, med deltakelse og frivillighet som grunnlag for god helse, fellesskap og livsglede. Aktivitetene er i høyst mulig grad brukerstyrte.

Et blikk fremover...

«Nå må du høre!» Levi braser inn på kontoret til senterleder. «Maria, du vet, hun i gjengen fra videregående, hun har fikset mobilen min og gjort det slik at jeg kan lese skjermen mye bedre. Veldig kjekt når du sliter litt med synet! Nå har jeg invitert den lille datagjengen på pizza hjemme hos meg. Jeg er en racer i å lage gode pizzaer. Visste du det? Og så har jeg prøvd å overtale henne til å bli med i turgruppen vår. Ungdommene burde være med og lære litt om kulturminner underveis, det er ikke bare framtiden som teller!»

Levi er en av de ivrige brukerne til aktivitetssenteret, som er en del av Huset og inneholder også bibliotek, frivilligsentral, ungdomsklubb, frisklivssentral og servicetorg med kafé. Spør du ham, da svarer han at senteret har reddet livet hans, etter at samboeren døde for to år siden. Uten gutteklubben som møtes i kaféen hver dag, hadde han ikke klart seg.

«Toppturen til Skibergfjellet er fullbooket. Filmgruppen skal også være med å ta bilder og filme underveis. Så skal de lage film og vise i flerbruksrommet neste fredag, for alle som er interesserte. De fleste fra gutteklubben blir med, men Alf er så dårlig til beins at han har sagt han heller vil kose seg med filmen.»

Mobilen hans piper. «Å, nå må jeg gå. Foredraget om bier begynner om et kvarter. Naboene mine har bier, og jeg tenkte det kan være interessant å lære litt om birøkt. Kanskje kan jeg være birøkter-vikar for dem når de er på ferie. Biblioteket har også laget en fin utstilling om bier, så jeg skal prøve å få med meg en bok i forbifarten. Nå skal jeg sjekke om alle stolene har blitt satt fram til foredraget, og hjelpe med kaffeserveringen. Forresten, i morgen kan jeg ikke hjelpe til med rigging til konserten, barnebarna kommer på besøk». Levi haster ut til arrangementsalen, hvor publikummere begynner å strømme inn. Alle får en kopp kaffe og et stort smil med inn i salen.



Aktivitetssentrene er samlende arenaer som bygger på frivillighet der de eldre er en samfunnsressurs.

Aktivitetssentrene er sosiale og helsefremmende møteplasser.	• Brukere, frivillige, frivilligsentralene og frivillige organisasjoner skal involveres i utforming av aktivitetsprogrammet gjennom samarbeids- og samskapingsprosesser.
Aktivitetene og arrangementene er attraktive og relevante og tar hensyn til ulike kulturer og bakgrunn.	• Aktivitetssentre skal ha arrangementer i ulike sjangre. • Aktivitetssentre skal gi rom til ulike aktiviteter. • Aktivitetssentre skal gi hjelp og veiledning til oppstart av nye aktiviteter.
Aktivitetssentrene har etablert gode møteplasser sammen med bibliotekene og andre kommunale tjenester.	• En eventuell samlokalisering av ulike kommunale tjenester (bibliotek, aktivitetssenter, innbyggjerservice, frisklivssentral, frivilligsentral mm.) bør utredes med fokus på å ivareta de ulike tjenestenes særpreg og behov (se også punkt 1 under bibliotekene). • Aktivitetssentrene skal sammen med bibliotekene videreutvikle flerbrukshuset i Hof med aktiviteter for eldre. • Aktivitetssentrene skal utvikle et samarbeid med biblioteket, frivilligsentralene, fritidsklubben og Biorama i Holmestrand sentrum.

Folkehelse og stedsutvikling

Aktivitetssentrene bidrar til at innbyggere føler medborgerskap, og bidrar til å forhindre ensomhet, utenforskap og marginalisering. Aktivitetssentrene fremmer både fysisk og mental helse, avhengig av type aktivitet.

Aktivitetssentrene inviterer til besøk og aktivitet, som kan være en drivkraft i stedsutviklingen. Særlig i kombinasjon med bibliotek og fritidsklubb, bidrar aktivitetssentrene til levende sentre med de eldre som positiv ressurs.



12. Kulturarv og kulturminner

Kulturarv gir en spesiell forståelse av, og tilhørighet til, historien og er med på å bringe vår felles kulturarv nærmere. Å ta vare på kulturarven er en investering for fremtiden og en viktig ressurs i nåtiden.

Et blikk fremover...

«Kaboom» sier kanonene på Eidsfoss. Mange har samlet seg for å oppleve markedet og den helt spesielle atmosfæren de gamle byggene gir. Blant dem er familien Syversen. De vandrer rundt de sjarmerende arbeiderboligene og besøker det moderne Jernverkmuseet mens de forteller gjestene sine historier om det gamle industrisamfunnet. «Neste uke skal historielagene ha sitt årsmøte», nevner Hanne. Alle er spente på hvilke nye planer som kommer. Kanskje neste års åpning av kulturminnedagene kan markeres med lansering av et nytt historisk spel? Eller åpningen av den nye økoutstillingen til Aluminiummuseet som avisene har skrevet så mye om?

Etter å ha besøkt museet begynner de å vandre langs den velkjente kulturstien. De ser på infoplakatene langs veien og sjekker kulturappen for nye punkter. Flere har dukket opp siden sist de var her, og de synes det er spesielt gøy å se på flere av de gamle bildene fra den gamle Eidsfossbanen. «Vi må også innom

Sande mens dere er her», sier Hanne. «Der har de nettopp pusset opp Prestegården og utstillingen i låven er kjempeflott!».

Underveis blir også lunsj i Holmestrand sentrum foreslått. Da kan de samtidig se på den gamle Kirkegaten og ta en tur innom Holmestrand museum. Barna er spesielt spent på museet etter å ha sett på filmene som er lansert på kommunens nettsider. Mens de går oppdager de et nytt kulturminne de ikke har sett før på kulturappen. Den animerte Eidsfossarbeideren leder dem til restene av en kullmile. Den ble ryddet av lokale 6. klassinger for ca. en måned siden, forteller arbeideren på skjermen. Sammen ser de på filmen som viser hvordan kullmilen ble bygget, før de fortsetter videre på turen.

Mens de voksne planlegger neste ukes tur til Bergstigen, løper barna i forveien for å utforske på egenhånd.



Foto: Erik Tandberg/Tønsberg Kamera Klubb

Gjennom kulturminnene og kulturarven kjenner innbyggere historien om sitt bosted, og de viktigste kulturmiljøer bevares for fremtiden.

De viktigste kulturminnene og kulturmiljøene bevares for fremtiden.	- Kulturminner og miljøer nevnt i kulturminneplanene merket med høy til svært høy verneverdi skal vurderes på hensynsone H570 i kommuneplan og ha egen forvaltningsplan på vedlikehold, utbedringer og formidling. - Kommunens kulturminneplan skal rulleres hvert 4. år.
Holmestrand kommune forvalter og formidler kulturarven sin i samarbeid og samskaping med ulike aktører.	- Vestfoldmuseene skal være kommunens faglige samarbeidspartner på forvaltning og formidling av kulturarv, både på plannivå og i konkrete prosjekter. - Kommunen samarbeider tett med de viktigste organisasjonene innenfor kulturarv, historielag og museer om arrangementer og prosjekter.
Alle har mulighet til å kjenne historien til sitt bosted.	- Kulturminnedagene skal benyttes til å formidle kulturarven i kommunen på en lett tilgjengelig måte for alle. - Turstier med destinasjoner til kulturminner skal etableres. (se også mål 2 i Idrett og friluftsliv). - Gjennom den kulturelle skolesekken skal elevene bli kjent med kommunens viktigste kulturarv.
Det er lett å finne oversikt og informasjon om kommunens kulturminner.	- Kommunen skal ha gode rutiner for digital registrering av kulturminner. - Kulturminner skal være lett tilgjengelig og engasjerende ved bruk av teknologi. - Kommunen skal sette opp skilt til og ved de viktigste kulturminner.
Eidsfoss er et prioritert kulturarvområde i kommunen (se også mål 2 i Kunst og kultur).	Det skal samarbeides tett med stiftelsene, Vestfoldmuseene og andre relevante organisasjoner for å videreutvikle Eidsfoss som et kulturhistorisk sted.

Folkehelse og stedsutvikling

Kulturminner oppfordrer til utforskning og aktivitet i friluft. Samtidig bidrar de til stedstilhørighet og historisk forankring. Begge deler virker positivt på den fysiske og mentale helsen.

Alle steder har en historie. Kulturminner og kulturmiljøer bærer med seg historien i form av bygninger, bygningsmiljøer og gatenett. Gjennom å ta vare på disse, styrkes stedets særpreg og identitet, samtidig som det gir innbyggerne en historisk forankring.



13. Idrett og Friluftsliv

Gode og varierte muligheter innenfor organisert og egenorganisert idrett og friluftsliv er grunnleggende i et sunt og velfungerende samfunn.

Et blick fremover...

I pandemitiden ble det en vane å gå turer og det var starten på en helt ny verden. Jasmin elsker nå alt som har med friluftsliv å gjøre; kjøppe lunsjturer på hjemmekontordager og lange (ski)turer i helgene. Medlemskap i Den Norske Turistforeningen var en logisk steg etter det. Nå sitter hun som DNT-representant i møte med kommunen og grunneiere, de legger siste hånd på skiltplanen for Botne. Det har vært en lang prosess, men nå er planene for de viktigste områdene i kommunen ferdige og alle er fornøyde.

På vei hjem fra møtet stikker Jasmin innom skateparken for å minne datteren på fotballtreningen. Datteren viser stolt de nye skatetriksene hun har øvd på de siste ukene. Sammen går de til fotballbanen. Seiersangen høres langveisfra mens fotballaget marsjerer jublende tilbake til garderobene. Det er slutten på Vestfoldcupen og pokalen virker enda større i år enn den gjorde i fjor.

I det dørene til garderoben lukkes, gjenopptas samtalene i pauserommet ved siden av med fornyet energi. Av og til må skolebøker skyves på og tomme

matpakker ryddes bort for å skape plass til nye som vil sitte. Pauserommet på det nye stadionet står sjeldent tomt i disse dager. Det er fotballturneringer, skateboardkonkurranser, turntreff, eller kanskje bare en vennegjeng som har samlet seg for å gjøre lekser sammen og prate litt.

«Mamma, kan jeg bli her og spise? Det er håndballen som lager middag i dag.» Jasmin nikker, det passer henne godt, for hun skal i møte med idrettsrådet og kommunen for å gå gjennom den nye anleggsplanen for idrett og friluftsliv. Hun er spent på å høre om studieturen til Idrettsrådet og idrettskonsulenten, hvor de besøkte noen anlegg i Rogaland. Jasmin er spesielt interessert i den multifunksjonelle trimbanen de har utviklet.

Mens de sitter og snakker åpner døren til garderoben seg igjen. Det er fotballaget som er ferdig skiftet og skal være med på middagen. Med ett fylles pauserommet med applaus, heia-rop og plystring. Det er rødming, fnising og high-fives, men mest av alt er det veldig, veldig hyggelig.



Kommunen har egnede idretts- og friluftslivsarenaer for både organiserte og egenorganiserte fysiske aktiviteter.

Holmestrand kommune har innarbeidet idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet i kommunale planer.	Idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet skal inkluderes i kommunens planverk: kommuneplanen, kultur- og fritidsplanen, anleggsplanen, forvaltningsplaner for statlig sikrede friluftslivsområder, folkehelseplaner m.m.
Alle innbyggere har mulighet til fysisk aktivitet i nærmiljøet.	- Turstier med universell utforming og turer med en destinasjon (utsikt, naturområde, kulturminne o.l.) skal etableres i alle deler av kommunen. (se også mål 4 i kulturarv og kulturminner) - I alle nærmiljøene skal det være arenaer for egenorganisert aktivitet.
Ved rehabilitering av eksisterende anlegg og ved nye anlegg prioriteres miljø- og klimavennlige løsninger.	- Aktuelle aktører skal informeres jevnlig om bærekraftige tiltak innen energiforbruk, plastforbruk og forsøpling. - Holmestrand kommune skal vurdere å opprette en egen tilskuddspott for miljøtiltak til idretten som tildeles i samarbeid med Idrettsrådet (IR) og Friluftsrådet (FR).
Idrettsrådet og Friluftsrådet er kommunens viktigste samarbeidspartnere i arbeidet med arenaer for fysisk aktivitet.	- Et friluftsråd (FR) (eller eventuelt et aktivitetsråd, etter forslag fra Tverga²²) som fremmer friluftsliv og egenorganisert fysisk aktivitet skal etableres. - Det skal opprettes et årshjul med møter og frister for å sikre bedre samarbeid mellom kommunen og IR og FR. - IR og FR skal involveres på et tidlig tidspunkt i relevante prosjekter. - Kommunen og rådene skal dra på studietur når det er relevant for å lære om andres anlegg og løsninger. - Interkommunale anlegg skal tas med som et alternativ i beslutningsprosesser.
Sambruk og flerbruk vurderes ved nye anlegg eller rehabilitering av anlegg.	- Idrettsforeninger skal oppfordres til å bruke større anlegg i samarbeid. - Det skal etableres uformelle møteplasser i tilknytning til idrettsanlegg, som gir mulighet til å gjøre lekser, spise og sosialt samvær.

Folkehelse og stedsutvikling

Idrett og friluftsliv får innbyggerne ut i fysisk aktivitet og trening. Samtidig foregår de fleste aktiviteter i et sosialt fellesskap. Dette fremmer god helse, spesielt fysisk men også mentalt.

Arenaer for idrett og friluftsliv, både til organiserte og egenorganisert aktiviteter, bidrar til attraktive og levende steder gjennom byparker, tur- og sykkelstier, grønne områder eller korridorer til rekreasjon og naturopplevelser og fysisk aktivitet.



14. Kunst og kultur

Kunst og kultur er yringer som tar i bruk flere sider og sanser enn vi gjør til daglig. Estetiske opplevelser, refleksjon, aktivitet og kreativitet berører oss og gir oss mestring og livsglede. Kunst og kultur gir oss muligheter til lære mer om oss selv, om samfunnet og skaper fellesskap og tilhørighet.

Den kulturelle skolesekken (DKS) og den kulturelle spaserstokken (DKSS) er nasjonale ordninger som gir skolebarn og eldre profesjonelle kulturopplevelser av høy kvalitet. Kulturkontoret samarbeider med grunnskolene og fylkeskommunen om DKS og med Helse og velferd om DKSS.

Et blikk fremover...

Korpsstyrets viktigste agendapunkt for møtet er planlegging av sesongens konserter. Det har blitt lett å finne ut når det er andre aktiviteter, takket være felleskalenderen som har kommet på plass. «Så deilig at vi nå unngår å arrangere en konsert som kolliderer med danseforestillingen» sier styrelederen fornøyd. «Forresten, det er møte med alle arrangører i kommunen neste uke. Hvem kan delta fra oss? Vi skal se på utvikling av mulige nye samarbeidsprosjekter.»

Vegg i vegg sitter kommunens koordinator og legger siste hånd på markedsføringsplanen for den kommende måneden. Antall arrangementer har økt de siste årene, etter at samarbeidet mellom aktørene har blitt satt i system. Konserter, forestillinger, foredrag – det er alltid noe å oppleve i Holmestrand kommune. En påminnelse dukker opp på skjermen «Møtet på Eidsfoss» står det. Han pakker raskt sammen før han kjører av gårde til møtet med markedskomiteen og de andre stiftelsene og organisasjonene.

I foajeen på Biorama nyter teknikeren og leder av den frivillige brukergruppen KULT en kopp kaffe mellom slagene. Det var et godt grep å pusse opp foajeen. Stilige møbler, unik kunst på veggene og en liten bar har gjort underverk.

De går gjennom utleieplanen, som igjen viser at kommunens kultursaler er fullbooket til øving. I tillegg er de fleste lokalene booket til workshops, møter, kurs og andre aktiviteter. «Vi trenger flere fra KULT denne uken, det blir mange kaffekopper og kakebiter med så mange aktiviteter», sier lederen fornøyd.

Tidligere i dag har de lost 200 skolebarn inn i salen, for å se på en produksjon i regi av DKS. Barna var spente på forestillingen, etter at de hadde jobbet med temaet i mange uker. Snart skal teknikeren rigge om, det kommer tre proffmusikere for å spille inn den nyeste DKSS-konserten. Sykehjemmene har blitt glad i disse opptakene, som de kan se på, om og om igjen.

Det høres applaus fra salen, DKS-forestillingen er over og barna strømmer ut av salen. Mange kommer med høylytte kommentarer: «Dette er det kuleste jeg har sett», «Hvordan fikk de det til å sveve over oss?» «Det var jo urettferdig det han sa!» «Hvorfor ble hun så lei seg egentlig?» Andre er tydelig berørt og smiler gjennom tårene. «Dette var jo historien om meg». Barna løper til bussene som står klare for å kjøre dem tilbake til skolen.



Relevante og allsidige kunst- og kulturopplevelser og aktiviteter sikres for alle, både på skolene i regi av DKS, og i fritiden.

Innbyggerne skal kunne oppleve kunst- og kulturopplevelser som er relevante og meningsfulle i alle tre senterne i kommunen.	• Kommunen skal ha et tett samarbeid med Holmestrand kulturråd. • Lokale arrangører skal inviteres til regelmessige møter for å avstemme datoer, artister og aktiviteter. • Kommunen skal ha gode detaljerte markedsføringsrutiner for arrangementer i hele kommunen.
Fritidstilbudet på Eidsfoss skal videreutvikles og trekke besøkende fra hele regionen (se også mål 5 i Kulturarv og kulturminner).	• Kommunen skal samarbeide tett med frivillige organisasjoner og Vestfoldmuseene på Eidsfoss. • Kommunen skal styrke de større arrangementene på Eidsfoss som festivaler og markeder.
Møteplasser som inviterer til aktiviteter og fellesskap skapes i hele kommunen.	• Ved nybygg og omorganisering av bruk av skoler og andre offentlige bygg, skal behovet for øvingslokaler og lager tas med i planleggingen.
Kommunen skal ha gode arenaer for kulturelle arrangementer.	• Kommunen skal ha egnede kulturarenaer i alle de tre sentrene. • Kommunen skal ha en aktiv rolle som arrangør av profesjonelle produksjoner. • Foreninger skal inviteres til å bruke kulturarenaene til aktiviteter, kurs, møter og workshops. • Profesjonelle artister/kunstnere inviteres til nettverksmøter og oppfordres til å delta i kommunens kulturliv.
Skapende aktiviteter for elevene i den kulturelle skolesekken skal prioriteres.	• Det skal utvikles prosjekter som gir elevene rom og tid til å være kreative og skapende. • Kulturkontoret, skolene og kulturskolen skal samarbeide tett om prosjektene.
Det legges til rette for gode opplevelser for de eldste innbyggerne og for beboerne på bo- og behandlingssentrene, som passer til deres hverdag.	• Det skal utvikles flere formidlingsmåter. • De ansatte på bo- og behandlingssentrene skal få veiledning og kursing i omsorgssang, som letter behandlingen. • Kulturkontoret skal samarbeide tett med institusjonene og aktivitetssentrene om prosjektene.

Folkehelse og stedsutvikling

Meningsfulle kulturelle aktiviteter og arrangementer gir muligheter til øving, mestring, kreativitet og refleksjon. De minsker ensomhet, utenforskap og marginalisering. Dette bidrar til god mental helse.

Kulturhusene med sine lokale og profesjonelle arrangementer, festivaler og andre større arrangementer skaper liv og aktivitet og bidrar til levende, varme og attraktive sentre.



15. Noter

- 1 Lov om offentlege styresmakters ansvar for kulturverksemd (kulturlova) - Lovdata, <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2007-06-29-89>
- 2 Meld.St. 8 (2018-2019), Kulturens kraft - Kulturpolitikk for framtida, s. 16., <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-8-20182019/id2620206/?ch=1>
- 3 Kultur- og fritidsplan Holmestrand kommune - YouTube, <https://www.youtube.com/watch?v=mQ7DwOL-02Cg&t=1s>
- 4 Kostra nøkkeltall - Holmestrand befolkningsprofil, <https://www.ssb.no/kommunefakta/kostra/holmestrand/befolkningsprofil>
- 5 Statistisk sentralbyrå, *Blir vi Stadig mer ensomme*, 2021, <https://www.ssb.no/sosiale-forhold-og-kriminalitet/artikler-og-publikasjoner/blir-vi-stadig-mer-ensomme>
- 6 Dokument 20/61995 - Helhetlig innsatstrapp i Holmestrand kommune - Holmestrand kommune, <https://innsyn2.v-man.no/Holmestrand/innsyn-politisk/wfdocument.ashx?journalpostid=2020061995&do-kid=189420&versjon=5&variant=A&pf=mote>
- 7 Meld.St. 8 (2018-2019), Kulturens kraft - Kulturpolitikk for framtida, <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-8-20182019/id2620206/?ch=1>
- 8 Høgskolen i Sørøst-Norge/Senter for sosialt entreprenørskap og samskapende sosial innovasjon, *La oss gjøre det sammen!*, 2018: Creative commons, <https://www.ks.no/globalassets/handbok-for-samskaping.pdf>
- 9 Arulmani, Gideon, *The Cultural Preparation Process Model and Career Development*, i Handbook of Career Development, 2014, https://www.researchgate.net/publication/291184011_The_Cultural_Preparation_Process_Model_and_Career_Development
- 10 Meld.St. 8 (2018-2019), Kulturens kraft - Kulturpolitikk for framtida, <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-8-20182019/id2620206/?ch=1>
- 11 Jacobsen, S. E., Andersen, Nordø, Sletten og Arnsen, *Sosial ulikhet i barn og unges deltakelse i organiserte fritidsaktiviteter - betydningen av sosioøkonomiske ressurser, geografi og landbakgrunn*, 2021, <https://samfunnsforskning.brage.unit.no/samfunnsforskning-xmlui/bitstream/handle/11250/2728534/Sosial%20Bulikhet%20Bi%20Barn%20Bog%20Bunges%20Bdeltakelse%20Bi%20Borganiserte%20Bfritidsaktiviteter.pdf?sequence=2&isAllowed=y>
- 12 IPCC, *Headline Statements from the Summary for Policymakers*, 2021, https://www.ipcc.ch/report/ar6/wg1/downloads/report/IPCC_AR6_WGI_Headline_Statements.pdf
- 13 Grunnlagsdata SBB.
- 14 Ifølge Ungdata undersøkelse og innbyggerpanelet.
- 15 Meld. St. 10 (2018–2019): Frivilligheita – sterk, sjølvstendig, mangfaldig — Den statlege frivilligheitspolitikken, <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-10-20182019/id2621384/>
- 16 Holmestrand kommune ønsker å knytte mål og tiltak opp mot FN's bærekraftsmål. Dette arbeidet er ikke ferdigstilt for den nye kommunen. Den kommende kommuneplanen vil behandle dette området, og si noe om hvilke bærekraftsmål det skal fokuseres på, eventuelt om alle skal innarbeides.
- 17 Meld. St. 10 (2018–2019): Frivilligheita – sterk, sjølvstendig, mangfaldig — Den statlege frivilligheitspolitikken, <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-10-20182019/id2621384/>
- 18 Frivillighet Norge, Frivillighetsbarometeret 2020, 2020, <https://s3.eu-west-1.amazonaws.com/frivillighet-norge/Frivillighetsbarometeret-2020-til-nett.pdf?mtime=20201204102701&focal=none>
- 19 Fritidserklæringen, 2016, https://www.regjeringen.no/contentassets/42fc032208724215886755da5d165f1e/folder_fritidserklaeringen.pdf
- 20 Lov om folkebibliotek (folkebibliotekloven) - Lovdata, <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1985-12-20-108>
- 21 Lov om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova) - Lovdata, https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1998-07-17-61#KAPITTEL_15
- 22 Tverga aktivitetetsråd, <https://tverga.no/arkiv/aktivitetsrad/>